

Høje fysiske krav og konflikter på arbejdet øger risikoen for nedsat arbejdsevne

Høje fysiske krav og konflikter på arbejdet er de største risikofaktorer for, at medarbejdere får nedsat arbejdsevne. Med nedsat arbejdsevne stiger risikoen for, at medarbejderen får længerevarende sygefravær og trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet før tid. Det viser resultaterne fra to undersøgelser af henholdsvis hvilke længerevarende påvirkninger fra arbejdsmiljøet, der øger risikoen for nedsat arbejdsevne, og konsekvenserne af nedsat arbejdsevne på sygefravær og risiko for førtidspension.

Medarbejdere med nedsat arbejdsevne har højere risiko for længere perioder med sygefravær. Derudover øger nedsat arbejdsevne markant risikoen for, at medarbejderen forlader arbejdsmarkedet før tid. Det har derfor stor betydning både for samfundet og den enkelte person at forebygge nedslidning.

Dårlige arbejdsstillinger over en årrække nedsætter arbejdsevnen

Medarbejdere, som har høje fysiske krav

i arbejdet eller er udsat for konflikter på arbejdet, har øget risiko for at få nedsat arbejdsevnen sammenlignet med medarbejdere, som ikke har den type af krav i arbejdet. Det viser NFA's analyse af oplysninger fra 3.111 personer om deres arbejdsmiljø og livsstil fra henholdsvis 1990 til 2000.

Det drejer sig om medarbejdere, der har meget manuelt arbejde – faglærte håndværkere og industriarbejdere, plejeperso-

nale, samt ufaglærte arbejdere indenfor forskellige jobgrupper. De arbejder ofte i arbejdsstillinger, hvor de vrider i kroppen, står meget eller arbejder med hænderne løftet over skulderhøjde. Høj støj, hug-siddende arbejde og arbejde hvor man står foroverbøjet øger også risikoen for nedsat arbejdsevne. Plejepersonale samt ufaglærte har endvidere en øget risiko for nedsat arbejdsevne, fordi de er udsat for konflikter på jobbet. Typer af konflikter der er medtaget i undersøgelsen er

Arbejdsmiljøfaktor	Plejepersonale	Faglærte håndværkere og industriarbejdere	Ufaglærte arbejdere som fx postarbejdere, landbrugsmedhjælpere m.m.
Konflikter på jobbet	2,2*	0,80-0,90	1,9-2,0*
Høj støj	1,0-1,1	1,7-2,0*	2,2-2,6*
Vride kroppen	1,3*	1,1*	1,2*
Bøje kroppen	1,1	1,0	1,2*
Stå	–	1,2*	1,1*
Sidde på hug	–	1,1	1,4*
Arbejde med hænderne løftet	–	1,2*	1,2*
Løfte over 20 kg	–	1,1	1,6*

Tabellen viser, hvilke fysiske krav i arbejdet, der øger risikoen for, at medarbejderne i de tre jobgrupper får nedsat arbejdsevne. Tallene udtrykker hvor meget risikoen stiger, når en medarbejder er udsat for det givne fysiske krav i arbejdet sammenlignet med personer, som ikke er udsat for det pågældende fysiske krav i arbejdet. Tal med * er statistisk signifikante. Det betyder, at resultatet med 95 procents sikkerhed ikke skyldes tilfældigheder.

- > ubehagelige drillerier og uønsket seksuel opmærksomhed.

Livsstilen påvirker arbejdsevnen blandt medarbejdere med lave fysiske krav i arbejdet

Medarbejdere som akademikere, teknikere, bankansatte og kontorfunktionærer har en meget lille risiko for at få nedsat arbejdsevne på grund af faktorer i arbejdet. Blandt disse jobgrupper er det primært livsstilsfaktorer, som øger risikoen for nedsat arbejdsevne. Resultaterne viser, at medarbejdere som ryger mere end 20 cigaretter om dagen eller har en høj BMI har øget risiko for at få nedsat arbejdsevnen, sammenlignet med medarbejdere, som ryger mindre/slet ikke eller har en lavere BMI.

Fakta om analysen

Formålet med analysen var at identificere faktorer i arbejdsmiljøet, som øger risikoen for nedsat arbejdsevne, samt undersøge om selvrapporteret arbejdsevne kan forudsige senere længerevarende sygefravær og førtidspension. Analysen er gennemført ved hjælp af oplysninger fra 3.111 personer, som indgik i 'Den nationale arbejdsmiljøkohorte, NAK' både i 1990 og 2000. Derudover er der indhentet oplysninger om sygefravær og førtids-

pension fra Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

Fælles for de 3.111 personer er, at de

- var lønmodtagere i 1990
 - deltog i NAK både i 1990 og 2000
 - ikke havde skiftet jobtype mellem 1990 og 1995
 - havde deres fulde arbejdsevne i 1990.
- I undersøgelsen er det vurderet ud fra, at de
- ikke har en sygdom
 - ikke har eftervirkning fra en skade
 - ikke har handicap eller anden lidelse i 1990
 - ikke har været sygemeldt i mere end 10 arbejdsdage i 1990

I 1990 spurgte NFA de 3.111 personer om deres arbejdsmiljø, helbred, familieforhold og livsstil. I 2000 spurgte NFA de samme personer om deres arbejdsevne. Spørgsmålet lød:

Vil du sige, at din arbejdsevne er nedsat på grund af sygdom, ulykke eller slid?
6 procent svarede 'Ja, i høj grad'
10,7 procent svarede 'Ja, i nogen grad'
8,7 procent svarede 'Nej, ikke særligt'
74,6 procent svarede 'Nej, slet ikke'

Svarene 'Ja, i høj grad' og 'Ja, i nogen grad' vurderes som, at personerne har nedsat arbejdsevne.

Forskerne har brugt disse oplysninger til at vurdere, i hvor høj grad forskellige arbejdsforhold øger risikoen for nedsat arbejdsevne.

Kort om FINALE-projektet

- Formålet med forskningsprojektet 'Forebyggende intervention mod nedslidning på arbejdspladsen for langsigtet effekt – FINALE' er at undersøge, – hvad grunden er til, at rengøringsassistenter, håndværkere og SOSU-assistenter bliver fysisk nedslidte – hvad virksomhederne kan gøre for at forebygge eller mindske fysisk nedslidning blandt disse medarbejdere.
- Projektet består af epidemiologiske undersøgelser, case-kontrol studier samt tre interventionsprojekter.
- FINALE-projektet bliver gennemført af forskere fra Syddansk Universitet, Aarhus Universitet, Aalborg Universitet og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.
- Arbejdsmiljøforskningsfonden og Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning støtter projektet økonomisk.

Flerårigt forskningsprojekt bag resultaterne

- Resultaterne er fra delprojekt 'Årsager til fysisk nedslidning', som er en del af FINALE-projektet.
- Undersøgelsen er gennemført af forskere fra NFA.
- Arbejdsmiljøforskningsfonden og Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning støtter projektet økonomisk.

Videnskabelig artikel om resultaterne

Sell L, Faber A & Søgaard K. Impacts from occupational risk factors on self reported reduced work ability among Danish wage earners. In: Kumashiro (Ed.). Promotion of work ability towards productive ageing. Taylor & Francis Group, London, 2009.

Lea Sell, Ute Bültmann, Reiner Rugulies, Ebbe Villadsen, Anne Faber and Karen Sø-

gaard: Predicting long-term sickness absence and early retirement pension from self-reported work ability. International Archives of Occupational and Environmental Health 2009;82:1133-1138.

Yderligere oplysninger: Cand. Polit. Lea Sell, lse@dkma.dk, tlf. 2720 0893, seniorforsker
Andreas Holtermann, NFA, aho@arbejdsmiljoforskning.dk, tlf. 3916 5352.

Det Nationale
Forskningscenter
for Arbejdsmiljø

Lersø Parkallé 105
2100 København Ø

Tlf 39 16 52 00
Fax 39 16 52 01

nfa@arbejdsmiljoforskning.dk
www.arbejdsmiljoforskning.dk